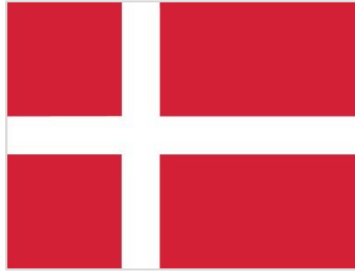


DANİMARKA
PAZAR BİLGİLERİ



T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü
2024

İçindekiler

1. DIŐ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	17
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER.....	19
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER	22
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	25

1. DIŐ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

DıŐ Ticaret Politikası

Danimarka dıŐ ticaretinin GSYİH içindeki payı büyük önem arz etmektedir. Bu bağlamda Danimarka'da, ülkeler arasındaki mal ve servis ticaretinin herhangi bir engelle karşılaşılmadan yapılmasına önem atfedilmektedir. Danimarka dıŐ ticareti, AB ve DTÖ üyeliğinden kaynaklanan kurallara göre şekillenmiştir. AB üye ülkeleri arasında malların ticaretinde gümrük tarifesi bulunmamaktadır. AB üye ülkeleri arasındaki ticarete tarife dıŐ kısıtlamaların (sağlıkla ilgili düzenlemeler vb.) kaldırılmasında da başarılı olunmuştur. Danimarka için önemli bir diğere husus da, Avrupa Serbest Ticaret Birliğı (EFTA) ve AB üye ülkeleri arasında 1 Ocak 1994'te yapılan anlaşma ile Avrupa Ekonomik Alanı (AEA) kapsamında, AB üyesi olmayan Norveç, İzlanda ve Lihtenştayn ile de tek pazar oluşturulmuş olmasıdır. Ayrıca, AB üye ülkesi olması nedeniyle Danimarka'nın Türkiye ile gümrük birliğı anlaşması ve bazı ülkelerle de serbest ticaret anlaşmaları bulunmaktadır.

Avrupa Birliğı Ortak DıŐ Ticaret Politikası

Avrupa Birliğı (AB) üyesi ülkeler arasında tesis edilen Gümrük Birliğı çerçevesinde, üye ülkeler üçüncü ülkelere ithalatta ortak kurallar uygulamaktadır.

Bu çerçevede, ticaret politikası münhasıran Avrupa Birliğı'nin yetki alanına girmekte ve "Ortak Ticaret Politikası (OTP)" olarak adlandırılmaktadır. OTP, ortak gümrük tarifeleri; çok taraflı, bölgesel ve ikili ticaret anlaşmaları; üçüncü ülkelere uygulanan tek taraflı tavizler ve ticari savunma araçlarını kapsamaktadır. OTP çerçevesinde, mal ticaretinin yanı sıra hizmetler, ticaretle bağlantılı fikri mülkiyet hakları ve doğrudan yabancı yatırımlar AB'nin münhasır yetki alanında yer almaktadır.

Bu doğrultuda:

AB üyesi ülkelere ortak gümrük tarifesi ve ticari savunma araçları uygulanmakta olup, ürünlere uygulanan gümrük vergileri ve varsa, ürünler üzerinde bulunan ticari savunma araçlarına TARIC CONSULTATION veri tabanı üzerinden erişilebilmektedir.

TARIC veri tabanı ürün bazında faaliyet göstermektedir. TARIC görüntüleme sayfasında ürün kodu (good code) kısmına bilgi edinilmek istenen ürünün GTIP kodu, Geliş/Varış Ülkesi (Origin/Destination) kısmına ise ürünün ihraç veya ithal edilmek istendiğı ülke yazılmak suretiyle söz konusu ürüne dair mevcut tüm uygulama ve tüzüklere ulaşılabilir. Ürünün GTIP kodunu bilmiyorsanız gelişmiş arama (advanced search) sekmesinden metin bazında da arama yapılabilir.

TARIC kullanılarak ne yapılabilir?

- Ürüne dair gümrük uygulamaları ve kotalarına, gümrük muafiyetlerine;
- Ürüne dair alınmış ticaret politikası önlemlerine (dampinge karşı uygulamalar, telafi edici önlemler vs.);
- Ürüne yönelik alınmış ithalat veya ihracat kısıtlamalarına ulaşılabilir.

TARIC veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(https://ec.europa.eu/taxation_customs/dds2/taric/taric_consultation.jsp?Lang=en)

Access2Market üye ülkelerin ve AB'nin 120'den fazla ticaret ortağının AB ile dış ticareti kapsamındaki;

- Gümrük Vergilerine;
- Menşe Kurallarına;
- Yürürlükteki Diğer Vergilerine;
- İthalat Prosedürlerine;
- Ürüne ilişkin Teknik Gerekliliklere;
- Dış Ticaret İstatistiklerine ilişkin detaylı bilgileri ihtiva eden bir veri tabanıdır.

Access2Market veri tabanına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/home>)

AB dışı ülkelerin AB ile olan ticari anlaşmalarına ve yararlanabildikleri gümrük muafiyetlerine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/non-eu-markets>)

Üye ülkelerin pazar profillerine, ithalat prosedürlerine ve dış ticareti düzenleyen mevzuatı ile birlikte ticarete konu ürüne ilişkin teknik mevzuatına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/eu-market-0#tocms>)

Access2Market veri tabanında mal ticaretinin yanı sıra hizmet ticareti ve e-ticarete ilişkin veriler de yer almaktadır. Bu bilgilere aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/services>)

Access2Market veri tabanını daha etkin kullanmak adına Avrupa Komisyonunun organize ettiği sanal eğitim programlarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilir:

(<https://trade.ec.europa.eu/access-to-markets/en/content/events-access2markets>)

Ayrıca, AB tarafından üçüncü ülkelere karşı yürütölen ve tamamlanan dumping, sübvansiyon ve korunma önlemleri soruşturmalarına aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir.

(<https://trade.ec.europa.eu/tdi/index.cfm>)

AB, ikili ticaret anlaşmaları bağlamında aktif bir ticaret politikası izlemektedir. AB tarafından yeni nesil serbest ticaret anlaşmaları (STA) ile mal ticaretinin yanı sıra, hizmetler, kamu alımları, fikri mülkiyet hakları, sürdürülebilir kalkınma gibi ticaret ile ilgili alanları da içeren kapsamlı STA'lar müzakere edilmekte ve akdedilmektedir. AB'nin STA'ları hakkında detaylı bilgiye aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir:

(<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/negotiations-and-agreements/>)

AB, Genelleştirilmiş Tercihler Sistemi (GTS) kapsamında Gelişme Yolundaki Ülke ve En Az Gelişmiş Ülkelere (EAGÜ) belirli dönemler için geçerli olacak şekilde tek taraflı olarak vergi tavizleri sağlamaktadır. Halihazırda uygulanan GTS Rejimi, düşük ve düşük orta gelirli ülkeler

için gümrük tarifelerini tamamen ya da kısmen kaldıran Standart GTS Rejimi; sürdürülebilir kalkınma ve iyi yönetişimin sağlanmasını teşvik üzere GTS Rejimi ekinde sayılan Uluslararası Konvansiyonları onaylamaları ve uygulamaları şartıyla gelişmekte olan ülkeler için tarifeleri sıfırlayan GTS + ve silah ve mühimmat hariç olmak üzere en az gelişmiş ülkelerden gelen diğer malların vergisiz ve kotasız olarak AB pazarına girmesine imkan tanıyan Silahlar Hariç Her Şey (Everything But Arms-EBA) düzenlemelerini içermektedir. Güncel GTS yararlanıcısı ülkelerin listesine aşağıdaki adresten erişim sağlanabilmektedir: (<https://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/development/generalised-scheme-of-preferences/>)

Avrupa Yeşil Mutabakatı

Avrupa Yeşil Mutabakatı

İş insanlarımız tarafından Avrupa Birliği üyesi ülkelerin pazarına erişimde dikkate alınması gereken önemli bir husus Avrupa Yeşil Mutabakatı çerçevesinde gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşüm sürecidir.

Avrupa Birliği (AB), 11 Aralık 2019 tarihinde açıkladığı [Avrupa Yeşil Mutabakatı \(AYM\)](#)¹ ile 2050 yılında iklim-nötr ilk kıta olma hedefini ortaya koymuştur. AB, bu hedefe ulaşmak için yeni bir büyüme stratejisi benimseyeceğini ve tüm politikalarını iklim değişikliği ekseninde yeniden şekillendireceğini açıklamıştır. Sanayiden finansmana, enerjiden ulaştırmaya ve binalardan tarıma uzanan bir dizi alanda AB politikalarında kapsamlı değişiklikler öngören Yeşil Mutabakat, Tek Pazar'ın tesisinden bu yana AB'nin en büyük girişimlerinden birisidir.

Bu kapsamda, AB'nin iklim, enerji, arazi kullanımı, ulaşım ve vergilendirme politikalarının 2030 yılına kadar 1990'daki seviyesine kıyasla %55 emisyon azalımı sağlanacak şekilde gözden geçirilmesi için ["Fit for 55" \(55'e Uyum\) mevzuat değişikliği paketi](#)² Avrupa Komisyonu'nca 14 Temmuz 2021'de yayımlanmıştır.

Paketin uluslararası ticareti etkileyecek en önemli unsurlarından birisi [Sınırdaki Karbon Düzenlemesidir](#)³ (SKDM/CBAM). Mekanizma, 2026 yılından itibaren ilk aşamada çelik, alüminyum, çimento, gübre, hidrojen ve elektrik ithalatında, AB Emisyon Ticaret Sistemi'nde (ETS) geçerli haftalık ortalama karbon ücretleri üzerinden ilgili ürünlerin üretimi aşamasında salınan emisyon miktarına göre hesaplanacak karbon fiyatına tabi tutulmasını düzenlemektedir. 1 Ekim 2023 ile 31 Aralık 2025 tarihleri arasında uygulanacak geçiş döneminde ise AB ülkelerindeki ithalatçıların mevzuat kapsamına giren ürünler için gömülü emisyonları ve varsa menşei ülkelerde ödenen karbon ücretlerini raporlaması gerekecektir. Ekim 2023 tarihi itibarıyla başlatılan SKDM raporlama uygulamasına ihracatçılarımızın hızlı adaptasyonunu sağlamak için söz konusu uygulamaya başlangıçta tabii olacak olan demir-çelik, alüminyum ve çimento sektörleri özelinde bilgilendirme toplantıları

¹ https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_en

² <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/green-deal/fit-for-55-the-eu-plan-for-a-green-transition/>

³ https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en

gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, SKDM konusunda on-line bilgilendirmeler yapılmakta olup kayıtlar ve sunumlar [Bakanlığımız sosyal medya hesaplarından](#)⁴ paylaşılmaktadır.

Yeşil Mutabakatın ana unsurlarından bir diğeri ise ilgili tüm ürün mevzuatına etki edecek olan dögüsel ekonomidir. Bu ana tema altında, 10 Mart 2020 tarihinde [Yeni Sanayi Stratejisi](#)⁵, 11 Mart 2020 tarihinde ise [Dögüsel Ekonomi Eylem Planı](#)⁶ açıklanmıştır. Böylece AB, hammadde temini aşamasından ürünlerin üretimi, tüketimi ve atık yönetimine dair dögüsel bir yaklaşım ile yeni kurallar getirileceğini açıklamış, elektronik ve bilişim teknolojileri, piller ve araçlar, ambalaj, plastikler, tekstil, yapı ve inşaat, gıda, su ve besinler öncelikli sektörler olarak belirlenmiştir.

Gümrük Birliği kapsamında ölkemizce uyum sağlanan ürün mevzuatında önemli değışiklikler getirecek olan ve 30 Mart 2022 tarihinde açıklanan [Sürdürülebilir Ürün İnişiyatifi](#)⁷ ile gıda, yem ve medikal ürünler haricinde tüm ürün grupları için sürdürülebilirliğin bir norm olarak belirlenmesi amaçlanmıştır.

Bu çerçevede açıklanan [Yeni Eko-Tasarım Tüzüğü Taslağı](#)⁸ ile ürünlerin AB piyasasına arzı için karşılması gereken standartların sürdürülebilirlik ekseninde şekillendirilmesi, ürünlerin hammadde tedarikinden, üretim, tüketim ve atık aşamasına kadar daha dayanıklı, karbon salımı düşük, geri dönüştürülebilir olmasına yönelik AB düzeyinde ortak kurallar oluşturulması, ürüne ilişkin bilgilerin tüketici, piyasa gözetimi otoriteleri, geri dönüşüm sektöründe kolayca ulaşılabilir olmasını sağlamak üzere ürüne eşlik edecek “dijital ürün pasaportları” geliştirilmesi, zorunlu yeşil kamu alımları kriterleri getirilmesi amaçlanmıştır.

2024 yılı içinde yasalaşması öngörülen Eko-Tasarım Tüzüğü’nde belirlenen esaslara uygun olarak 2024-2027 döneminde demir-çelik, alüminyum, tekstil ve konfeksiyon, mobilya (yatak döşegi dahil), lastik, deterjan, boya, yağlar, kimyasallar, bilgi teknolojileri ürünleri ve diğeri elektroniklerde AB pazarına giriş için eko-tasarım mevzuatlarının açıklanması beklenmektedir.

Öte yandan, AB’nin yeşil mutabakat hedefleri doğrultusunda mevzuat çalışmaları devam etmekte olup, [Batarya ve Batarya Atıkları Tüzüğü](#)⁹, Gıda ile Temas Eden Geri Dönüştürülmüş Plastik Tüzüğü, Ormansızlaşmanın Önlenmesi Tüzüğü yasalaşmış olup, [yapı malzemeleri](#)¹⁰, [ambalaj ve ambalaj atıkları](#)¹¹, [dögüsel araç tasarımına](#)¹² ilişkin yasama süreci devam etmektedir.

⁴ <https://www.youtube.com/@ticaret/search?query=skdm>

⁵ https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_20_416

⁶ https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

⁷ https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/sustainable-products/about-sustainable-products_en

⁸ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/12/05/products-fit-for-the-green-transition-council-and-parliament-conclude-a-provisional-agreement-on-the-ecodesign-regulation/>

⁹ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=uriserv%3AOJ.L_.2023.191.01.0001.01.ENG&toc=OJ%3AL%3A2023%3A191%3ATOC

¹⁰ <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-5762-2024-REV-1/en/pdf>

¹¹ https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-packaging-and-packaging-waste_en

¹² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52023PC0451>

AB tarafından açıklanan [Atık Sevkiyatı Tüzüğü Taslağı](#)¹³ ile AB içinde toplanan atıkların öncelikli olarak AB içinde kullanılması amacıyla atık sevkiyatlarına kısıtlamalar getirilmesi öngörülmektedir. [Atık Çerçeve Direktifinin Revizyonu](#)¹⁴ ile ise, AB içindeki atıkların kaynağında ayrı toplanması amacıyla Genişletilmiş Üretici Sorumluluğu uygulamasının tüm sektörlere genişletilmesi amaçlanmıştır, bu çerçevede 2025 yılı itibarıyla tekstil ve konfeksiyon atıklarının ayrı toplanmasının zorunlu olması öngörülmüştür.

AB bir taraftan üçüncü ülkelere yönelik atık ihracatını kontrol altına almayı hedeflerken, AB içindeki mevcut atıkların da bir kaynak olarak ekonomiye kazandırılmasını amaçlamaktadır.

AB tarafından önümüzdeki dönemde açıklanacak mevzuat tasarımları ile açıklanan tasarımların son durumlarına ilişkin bilginin [Döngüsel Ekonomi Eylem Planı](#)¹⁵ sayfasından takibi mümkündür.

**AB Yeşil Mutabakatı kapsamındaki güncel gelişmeler ve AB Kurumları'na yayımlanan bilgi/belgeler hakkında bilgiye erişmek için Bakanlığımız web sitesindeki "[Yeşil Mutabakat](#)" bölümünü¹⁶ takip ediniz.

Gümrük Kontrolleri

İthalat Kontrol Sistemi 2 Sürüm 3

ICS2 sistemi, ekonomik operatörlerin AB'ye doğrudan veya AB'den transit şekilde üçüncü ülkelere gerçekleştirilecek sevkiyatlarına ilişkin bilgi ve verilerin Yükleme Öncesi Kargo Bilgisi (PLACI) ve varış öncesi Giriş Özet Beyanları (ENS) aracılığıyla AB Gümrük İdareleri'ne sunulmasını gerekli kılan bir elektronik gümrük sistemidir.

Sistem ile kargo ve taşımacıya ilişkin risk analizinin gerçekleştirilip güvenliğe ilişkin tehditlerin önlenmesi, uluslararası gümrük işlemlerinin kolaylaşması ve ekonomik operatörler ve AB Gümrük İdareleri arasındaki bilgi alışverişinin basitleşmesi amaçlanmaktadır.

Sistemden pek çok ticari aktör etkilenecek olup, AB sınırları içinde ve dışında posta operatörleri, ekspres kargo taşımacılığı, havayolu kargo taşımacılığı, denizyolu, demiryolu ve karayolu taşımacılığı, AB sınırları dahilinde belirli son alıcılar, lojistik firmaları bu aktörler arasında yer almaktadır. Bu yönüyle, doğrudan AB'ye veya AB'den transit olarak başka bir ülkeye eşya gönderen Birlik dışındaki, Türkiye dahil, tüm ihracatçılar sistemden etkilenecektir.

¹³ <https://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2023/11/17/waste-shipments-council-and-parliament-reach-agreement-on-more-efficient-and-updated-rules/>

¹⁴ https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-targeted-revision-waste-framework-directive_en

¹⁵ https://environment.ec.europa.eu/strategy/circular-economy-action-plan_en

¹⁶ <https://ticaret.gov.tr/dis-iliskiler/yesil-mutabakat>

Sistem kapsamında, AB'nin ihtiyaç duyduğu verilerin girilmemesi halinde, taşımaya ilişkin işlemler AB sınırında durdurulup, eşyanın gümrük işlemleri yapılmayacak, yetersiz beyanlar reddedilecek ya da ticaret akışını sekteye uğratabilecek tedbirler söz konusu olabilecektir.

Sistem, sevkiyat kapsam ve şekline göre üç sürüm halinde uygulanmaktadır. Havayolu kargo taşımacılığı ön yükleme ve havayolu posta taşımacılığı ön yükleme için Sürüm 1, 15 Mart 2021 tarihi itibarıyla; havayolu genel kargo taşımacılığı ile havayolu taşımacılığı ve posta taşımacılığı için Sürüm 2 ise, 1 Mart 2023 tarihi itibarıyla halihazırda AB gümrüklerinde uygulanmaktadır. Bu sistem kapsamındaki uygulamaya ilişkin ilave bilgiye AB'nin [Import Control System 2 \(ICS2\) - European Commission \(europa.eu\)](https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-ics2-0_en) ¹⁷ adresindeki bağlantıdan erişilebilmektedir.

Deniz yolu, karayolu ve demiryolu taşımacılıklarını kapsayan Sürüm 3'ün operasyonel süreci öncelikle deniz yolu taşımacılığına konu sevkiyatlar için 3 Haziran 2024 tarihi itibarıyla AB gümrüklerinde başlayacaktır. Karayolu ve demiryolu taşımacılığı için ise sisteme geçişin 1 Nisan 2025 tarihinde başlaması planlanmaktadır.

Sürüm 3'e ilişkin ekonomik operatörlere yönelik yayımlanan belgelere aşağıdaki çevrimiçi olarak ilk aşamada [Import Control System 2 - Release 3 - European Commission \(europa.eu\)](https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-release-3_en) ¹⁸ sitesi aracılığıyla ilave bilgi alınması mümkündür.

Gümrük Tarifeleri

Ülkenin gümrük vergi oranları Ortak Gümrük Tarifesi (OGT) çerçevesinde tespit edilmektedir.

Öte yandan, 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı'nın kabulü ve 31 Aralık 1995 tarihinde Gümrük Birliği'nin yürürlüğe konulmasıyla, Türkiye ile AB arasında sanayi ürünleri ticaretinde gümrük vergileri sıfırlanmış ve Türkiye üçüncü ülkelere karşı Ortak Gümrük Tarifesi uygulamaya başlamıştır. Türkiye-AB Gümrük Birliği, sadece sanayi ürünlerini ve işlenmiş tarım ürünlerini kapsamakta, geleneksel tarım ürünleri ise kapsam dışı bulunmaktadır. İşlenmiş tarım ürünlerinde gümrük vergileri tespit edilirken, tarım payı ile sanayi payı ayrılmakta ve sadece sanayi payı vergi muafiyetine tabi tutulmaktadır.

¹⁷ https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-ics2-0_en

¹⁸ https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-security/import-control-system-2-ics2-0/import-control-system-2-release-3_en

Türkiye-AB Gümrük Birliği

Türkiye ile AB arasındaki Gümrük Birliği kapsamındaki ürünler için gümrük vergisi veya herhangi bir miktar kısıtlaması bulunmamaktadır. Gümrük Birliği 31 Aralık 1995 tarihinden beri yürürlükte olup, temeli 1963'te imzalanan Ankara Anlaşması ve 1970'de imzalanan Ek Protokol'e dayanmaktadır.

Gümrük Birliği, sanayi ürünleri ve işlenmiş tarım ürünlerini (sanayi payı itibariyle) kapsamaktadır. Gümrük Birliği sınırlarında üretilen ve elde edilen mallar ya da Gümrük Birliği'nde serbest dolaşıma sunulan mallar bu gümrük statüsünün kanıtı olan A.TR Belgesi eşliğinde Gümrük Birliği topraklarında herhangi bir yerde serbestçe dolaşma hakkına sahiptir.

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin Gümrük Birliği'nin son aşamasının uygulanmasına ilişkin 1/95 sayılı ve 22 Aralık 1995 tarihli kararı:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:21996D0213%2801%29&rid=2>)

- AT-Türkiye Gümrük İşbirliği Komitesi'nin 1/2006 sayılı ve 26 Eylül 2006 tarihli AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 1/95 sayılı kararının uygulamasına ilişkin ayrıntıları düzenleyen karar

(<https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:265:0018:0038:en:PDF>)

Gümrük Birliği, Amsterdam Anlaşması EK 1'de belirtilen tarım ürünleri ile Avrupa Kömür ve Çelik Anlaşması'nın kapsadığı kömür ve çelik ürünlerini kapsamamaktadır. Bu ürünler aşağıdaki yasal dayanaklar çerçevesinde tavizli bir rejimden yararlanabildikleri zaman bir menşe ispat belgesi ibraz edilmesi gerekmektedir (Movement Certificate-Dolaşım Belgesi-EUR.1 ve fatura beyanı).

Yasal Dayanaklar:

- AT-Türkiye Ortaklık Konseyi'nin 25 Şubat 1998 tarihli ve 1/98 sayılı kararı ile tarım ürünleri ticaret rejimi hakkında 3 no.lu Protokol:

(<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=OJ:L:1998:086:TOC>)

- Türkiye ile Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu arasında Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunu kuran Antlaşmanın kapsamına giren ürünlerle ilgili Anlaşma çerçevesinde kurulan Ortak Komitenin Anlaşmanın 1 no'lu Protokolünü tadil eden 24 Şubat 2009 tarihli 1/2009 sayılı Kararı:

(https://eur-lex.europa.eu/legal-content/en/TXT/?uri=uriserv:OJ.L_.2009.143.01.0001.01.ENG)

Rekabet

AB'nin Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğu

Avrupa Komisyonunun Rekabeti Bozucu Yabancı Sübvansiyonlar Tüzüğu 23 Aralık 2022 tarihinde L 330 sayılı AB Resmî Gazetesinde EU 2022/2560 sayısıyla yayınlanmış olup, anılan

Tüzük kapsamında, Avrupa Komisyonu'na üçüncü ülkeler tarafından verilen ve AB pazarında rekabeti bozan sübvansiyonlara karşı soruşturma yürütme ve gerekli durumlarda önlem alma yetkisi verilmektedir. Böylelikle, AB'nin katı rekabet kurallarına tabi AB'de yerleşik firmalar ile üçüncü ülke firmaları arasında eşit rekabet şartlarının sağlanmasının hedeflendiği açıklanmıştır.

Tüzük ile birlikte üçüncü ülkenin, doğrudan veya dolaylı olarak iç pazarda faaliyette bulunan bir veya daha fazla yüklenici veya sektöre fayda sağlayan mali katkı yabancı sübvansiyon olarak değerlendirileceği ifade edilmiştir.

Tüzük kapsamında, yüklenicilerin eşik değerlerin üzerinde kalan tüm satın alma ve birleşmeleri ile kamu alımlarına katılımlarının Komisyon'a ön bildirimini yapılması gerekmekte olup, ayrıca Komisyon'un eşik değerler altında kalsalar dahi, piyasayı bozucu yabancı sübvansiyon şüphesi bulunan tüm piyasa hareketlerini soruşturma yetkisi bulunmaktadır.

Tüzüğe <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2022/2560/oj> bağlantısından erişilebilmektedir.

Söz konusu Tüzük 12 Temmuz 2023 tarihi itibarıyla uygulanmaya başlanmış olup, 12 Ekim 2023 itibarıyla şirketlerin yabancı mali katkıları içeren ve ilgili bildirim eşiklerini aşan şirket birleşmeleri ve kamu alımları hakkında bildirimde bulunmaları gerekmektedir.

Tüzük ile ilgili olarak 12 Temmuz 2023 tarihli AB Resmi Gazetesinde (EU) 2023/1441 sayılı Uygulama Tüzüğü yayınlanmıştır. Söz konusu Tüzükte birleşmelere ilişkin bildirimlerin ve kamu alımları prosedürlerinde yabancı mali katkı bildirimlerinin şekil, içerik ve usulü, Tüzüğe göre yapılması gereken sözlü açıklamaların usulüne ilişkin detaylar, ifşa, dosyalara ve gizli bilgilere erişim hakkındaki detaylı kurallar, şeffaflık gereklilikleri ve zaman kısıtlarının hesaplanması ve Tüzük kapsamındaki taahhütlere ilişkin zaman kısıtlarının detayları belirlenmiştir.

Uygulama Tüzüğüne Implementing regulation - 2023/1441 - EN - EUR-Lex (europa.eu) adresinden ulaşılabilir.

İç Vergiler ve Oranları

Ürün ve hizmetler için KDV % 25 oranında uygulanmaktadır. SKAT (Danimarka Gümrük ve Vergi Yönetimi) tarafından hazırlanan Danimarka vergi rehberine şu bağlantıdan ulaşılması mümkündür: <https://info.skat.dk/getfile.aspx?id=147254>

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Danimarka mevzuatı, AB teknik mevzuatı ile uyumludur. AB teknik mevzuatında birçok sanayi ürünü için CE işareti zorunludur. CE işareti ürünün AB direktiflerine uygun olduğunu ve gerekli bütün uygunluk değerlendirme faaliyetlerinden geçtiğini gösteren bir birlik işaretidir.

CE işareti, AB sağlık, çevre, güvenlik ve tüketiciyi koruma kapsamına giren direktiflerle ilgili ürünleri içermektedir.

Avrupa pazarında pazarlanacak ürünler CE işareti taşımak zorundadır. Direktiflere uymayan ürünler; AB üye ülkeleri, ilgili mevzuat uyumunu gerçekleştirmiş aday ülkeler ile Norveç, İzlanda ve Lihtenştayn pazarlarında yer alamaz.

Avrupa Birliği'nin Ürünlere Dair Teknik Mevzuatı

Bir ürünün Avrupa Birliği (AB) pazarına girebilmesi için AB'nin tüzük, direktif vb. adlar ile meydana getirdiği (EURLEX internet sayfasından ulaşılabilen) teknik mevzuata uygun olarak üretilmesi ve piyasaya arz koşullarını sağlaması gerekmektedir. AB'nin teknik mevzuatı, tüm ürünler için temel kuralları belirleyen yatay mevzuatın yanı sıra, ürünlere ilişkin teknik düzenlemelerden (örn: oyuncaklar, makineler, asansörler, tıbbi cihazlar, yapı malzemeleri, kimyasallar vs.) oluşmaktadır. Bunun haricinde, AB içinde ortak bir düzenlemeye tabi olmayan (kırtasiye ürünleri, mobilyalar, saatler vs.) ürünler yönünden üye ülkeler kendi düzenlemelerini yapmakta serbesttir.

Ülkemiz, Gümrük Birliği gereğince AB'nin ürünlere ilişkin teknik mevzuatını ve sistemini uyumlaştırmaktadır. Bu çerçevede, Türkiye AB'nin CE İşareti, onaylanmış kuruluşlar, piyasa gözetimi ve denetimi, AB'nin ortak bir düzenlemesi olmayan alanda karşılıklı tanımaya dair kurallarını ve ürünlere ilişkin (sektörel) mevzuatını ulusal mevzuatına aktarmıştır. Ülkemiz, AB'nin ürünlere ilişkin mevzuatındaki güncellemeleri de takip ederek bilahare ulusal mevzuatına yansıtılmaktadır.

Ülkemizde, AB mevzuatı kapsamında atanmış onaylanmış kuruluşların listesi ise güncel olarak AB'nin Yeni Yaklaşım Onaylanmış Kuruluş Bilgi Sistemi'nde (NANDO-<http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/>) yayınlanmaktadır.

Sonuç olarak, ortak bir AB mevzuatı bulunan ürünler yönünden ulusal mevzuatımızı uyumlaştırdığımız ölçüde veya düzenlenmemiş alanda yer alan ürünler yönünden Türk ürünlerinin AB'de ilave test/belgelendirmeye ihtiyaç olmaksızın AB menşeli ürünlerle eşit muameleye tabi tutulması ve malların serbest dolaşımı ilkesi kapsamında ithalat kontrollerine tabi tutulmaması gerekmektedir. Bu kapsamda, Türkiye'de üretilen ürünler, AB'de üretilmiş ürünlere eşdeğer güvenlik ve kalite düzeyini sağlamaktadır. Ülkemizce uyum sağlanan AB mevzuatı ve ilgili yetkili kuruluşların irtibat bilgileri "Türkiye Ürün Kuralları Veri Tabanı"nda yer almaktadır; anılan Veri Tabanına <https://urunkurallari.ticaret.gov.tr/> adresinden erişim sağlayabilirsiniz.

AB teknik mevzuatına ilişkin ayrıntılı bilgi edinmek için (abteknik@ticaret.gov.tr) adresinden irtibata geçilebilir. Ayrıca, Avrupa Birliği'nce hazırlanan ve ürün kurallarının uygulanmasına ilişkin bilgiler içeren güncel Mavi Rehber, Bakanlığımız tarafından Türkçeye çevrilerek üreticilerimizin, ilgili Bakanlıklarımızın, sivil toplum kuruluşlarımızın ve ilgili tüm paydaşların hizmetine sunulmuştur. Mavi Rehber'e aşağıda yer alan adres üzerinden erişilebilmektedir: <https://ticaret.gov.tr/data/5dc55af713b87654fc017421/MAV%C4%B0%20REHBER%202022,...pdf>

Gıda maddeleriyle ilgili olarak, AB üye devletleri arasında tek pazar oluşturmak amacıyla, genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen EC 178/2002 sayılı düzenleme ile Gıda Yasası uygulanmaktadır.

2002 yılı içerisinde yürürlüğe giren bu düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurulmuş ve gıda güvenliği konusundaki uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Düzenleme genel olarak Genel Gıda Yasası olarak bilinmekte olup, gıdaların izlenebilirliği konusunda da düzenlemeleri içermektedir (Madde 18). Genel Gıda Yasası'nın belirlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir. Bu yasayı ve uygulanmasına dair esasları içeren direktifleri ve diğer ilgili yükümlülükleri tüm üye devletler kabul etmiştir.

Buna göre, uygulanan AB tek pazar anlayışı çerçevesinde tüm gıda ürünlerinin AB üye devletleri içerisinde mi üretildiği yoksa üçüncü ülkelerden ithal edildiği konusu bilinmektedir.

Gıda Kanununun üye devletler içerisinde uyumlaştırılması amacıyla iki farklı yaklaşım söz konusudur. Bunlardan ilki, etiketleme, hijyen ve katkı maddeleri gibi yatay konuları içermekte olup; ikincisi spesifik gıda maddeleri (kakao, çikolata ürünler, şeker, bal, reçel, meyve suyu, yeni geliştirilen gıdalar vb.) ile ilgili dikey konuları içermektedir. Ayrıca, gıda ürünleri konusunda "tarladan sofraya" kavramı çevresinde her aşamada güvenlik ve kaliteyi garantileyen HACCP (Kritik Kontrol Noktalarda Tehlike Analizi) teknik zorunluluktur.

AB ve Ürün Standartları

Bazı ürünler menşesine bakılmaksızın Avrupa Birliği'nin getirdiği zorunluluklar sebebiyle birtakım mevzuatlarla sınırlandırılmıştır. Diğer taraftan, bütün Birlik ülkeleri için özellikle adil rekabeti destekleyici çeşitli garanti sistemleri bulunmaktadır. ISO 9000 serisi ve HACCP kaliteyi garantileyen ve rekabet faktörünü ön plana çıkaran bir uygulamadır. Çevre üzerine ISO 14000 serisi ve OHSAS 18001 teknik özelliklerine göre iş kazalarını önleme sertifikası da her geçen gün daha önem kazanmıştır. GLOBALGAP (eski adıyla EUREPGAP) sertifikasının alınması zorunlu olmamakla birlikte ürün satın almada tercih nedenidir.

AB kuralları gereğince bazı sanayi ürünlerinin AB pazarına girebilmesi için AB teknik mevzuatına uyumlu olması gerekmektedir. CE işareti bu kapsamdaki uygulamalardan biridir. Birçok sanayi üründe CE İşareti (https://ec.europa.eu/growth/single-market/ce-marking_en) bulunması zorunludur. Ürünlerin, CE işaretli olarak piyasaya sunulmasından imalatçı sorumludur. Ancak, eğer imalatçı ya da imalatçının yetkili temsilcisi Avrupa Birliği içinde değilse, bu sorumluluğu ithalatçı yerine getirmek zorundadır. Diğer bir anlatımla, ithalatçı ithal ettiği ürünlerin AB mevzuatına uygunluğunu temin etmek zorundadır.

Ürünlerin piyasaya arz edilmesine ilişkin akreditasyon ve piyasa gözetimi ve denetimi işlemleri AB'nin 765/2008/EC sayılı Tüzüğü ile 2019/1020/EU sayılı Tüzüğü'ne göre yürütülmektedir. Anılan mevzuat, AB gümrüklerinde kontrolleri, CE İşareti ve akreditasyonunun yanı sıra üye devletlerde piyasa gözetimi ve denetimine yönelik hükümler ihtiva etmekte olup üye ülkeler tarafından işbirliği içinde uygulanmaktadır.

AB genelinde gıda ile ilgili genel prensiplerin ve temel düzenlemelerin çerçevesini belirleyen 178/2002/EC sayılı Tüzük doğrultusunda Genel Gıda Yasası uygulanmaktadır. 2002 tarihli düzenlemeyle, aynı zamanda, AB Gıda Güvenliği Otoritesi kurularak gıda güvenliği konusunda uygulanması zorunlu prosedürler belirlenmiştir. Genel Gıda Yasası, gıdaların

izlenebilirliği konusunda da hükümler içermektedir ve düzenlediği ana başlıklar Ocak 2005 tarihinde uygulamaya girmiştir.

AB genelinde tarım ürünlerinin piyasaya arzına ilişkin ortak kuralları 1308/2013/EU ve 1379/2013/EU sayılı Tüzükler belirlemektedir.

nc ülkelerden ithal edilen taze meyve ve sebzelerin sevkiyatının AB pazarlama standartları ve diğer eşdeğer standartlara uygun olması gerekmektedir. Bu yönde, 543/2011/EU sayılı Tüzük taze meyve ve sebze ithalatı ile ilgili genel ve spesifik pazarlama standartlarını belirlemektedir.

Avrupa Birliği için bir diğer önemli konuda, kimyasal ürünlerdir. Birliğin kimyasal ürünler politikası uyarınca kimyasalların üretimi, pazara sunumu, ithalatı ve kullanımına yönelik olarak 1 Haziran 2007 tarihi itibariyle yürürlüğe giren REACH (Registration, Evaluation and Authorization of Chemicals) sistemi kapsamında kimyasalların kayıt, değerlendirme ve izni zorunlu kılınmıştır.

Bunun yanında zorunlu olamamakla birlikte GLOBALGAP (EUREPGAP) 1997 yılında Avrupalı büyük perakendeci süpermarketlerin raflarına koydukları tarım ürünlerinin güvenli ve insan sağlığına zararlı olmadığından emin olmak için bir araya gelip kurdukları ve uygulamaya koydukları tüm dünyada geçerli olan bir standart haline gelmiştir.

ISO 9000 kalite yönetim serisi ile ISO 14000 evre Standartları, ISO 22000 standartları ve iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili olarak 18001 (OHSAS-İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Sistemi) standartları AB ye ülkelerinde önemli bir pazarlama unsurudur.

Standartların Avrupa ve uluslararası normlara oluşturulması ve var olan standartların uyumlaştırılmasından sorumlu olan Danimarka Standartları Kurumu, hem Avrupa Standardizasyon Kuruluşu (CEN), hem de uluslararası Standardizasyon Kuruluşu (ISO) yesidir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

Danimarka Standartları (<https://www.ds.dk/en/about-danish-standards>), kamu ve özel sektör organizasyonlarının iş birliği içerisinde ülkedeki standardizasyon işlemlerini yürüten merkezi kurumdur. Kurum, Uluslararası Standardizasyon Teşkilatı (ISO) ve Avrupa Standardizasyon Komitesi (CEN) yesi olup, uluslararası ve Avrupa standartları temelinde standart hazırlamaktadır.

Danimarka Akreditasyon Kurumu akreditasyon hizmetlerini yürüten kurumdur. Danimarka akreditasyon hizmetlerine ilişkin bilgilere şu bağlantıdan ulaşılması mümkündür: <https://akkr.dk/en/accreditation-in-denmark/>

Uygunluk Değerlendirme

AB ve Uygunluk Değerlendirme

Standartlara uygunluk değerlendirme adımı AB mevzuatına uygunluğun sağlanması zorunlu bir adımdır. Burada amaç üretimin her aşamasında gerekli koşullara uyumun sağlanması ve nihai ürünün kabulünün kolaylaştırılmasıdır.

AB ürün mevzuatı üreticilere ürünlerinin kullanımı sırasında oluşabilecek risk düzeyine göre uygunluk değerlendirme aşamasında bir miktar seğme hakkı sunmaktadır. Bu seğenekler öz sertifikasyon, tip inceleme ve ürün kalite kontrol sistemi, tam kalite güvencesi olabilmektedir.

AB üyesi ülkelerin uygunluk değerlendirme kuruluşları listesi AB Komisyonu web sitesinde yer almaktadır (NANDO- <http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/nando/>).

Nihai ürünün pazara girişini kolaylaştırmayı sağlayan bazı zorunlu olmayan değerlendirme programları da bulunmaktadır. Bunlar hakkında bilgi CEN (Avrupa Standardizasyon Komitesi), CENELEC-Avrupa Elektroteknik Standardizasyon Komitesi (<https://www.cenelec.eu/Pages/default.aspx>) ve ETSI-Avrupa Telekomünikasyon Standartları Kurumu'ndan (<https://www.etsi.org/>) temin edilebilir.

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Üründen ürüne farklılık arz eden ve AB ve milli mevzuattan kaynaklı kurallara uymayı gerektiren bir alandır. Ağırlık ve ölçülerin metrik sistemde olması ve ambalajın anlaşılır bir dilde (Danca ve diğer Kuzey dilleri) hazırlanmış olması gerekmektedir. Paket içeriğinin doğru ve anlaşılır bir ifade ile yazılmış olması da mühimdir. Her ne kadar paketlemeye ilişkin sorumluluk ithalatçıda olsa da ihracatçıların süreç içerişinde ithalatçıyla iş birliği içerişinde çalışarak paketlemenin kontrol altında yapılmasının ürünün pazarlama aşamasındaki ambalaj kaynaklı problemlerin önüne geçilmesi ve ileriki iş birlikleri açısından önemlidir.

AB ve Ambalaj, Paketleme, Etiketleme

Tüketicinin korunması göz önünde tutularak, AB içerişinde sadece AB etiketleme mevzuatına uyan ürünlerin pazarlanmasına izin verilmektedir. AB etiketleme mevzuatı, gıda, ev gereçleri, ayakkabı, tekstil vb. sektörler için zorunlu etiketleme standartları koymaktadır.

Paketleme ve ambalajlama, tüketici sağlığı ve çevrenin korunması amacıyla, AB tarafından belirlenen kurallara uygun yapılmak zorundadır. Paketleme ve ambalajlamaya ilişkin temel AB mevzuatı şunlardır:

- Tüzük 1272/2008/EC (CLP); madde ve karışımların sınıflandırması, etiketlenmesi ve ambalajlanması hakkında kurallar,
- Tüzük 2022/1616/EC; gıda ile temas eden geri dönüştürülmüş plastik materyallerin pazara giriş koşulları ve geri dönüşüm teknolojilerine ilişkin kurallar,

- Direktif 94/62/EC (OJ L-365 31/12/1994); paketleme ve paket artıklarına dair genel kurallar.
- Tüzük 1935/2004/EC (OJ L-338 13/11/2004); gıda maddeleriyle temas eden malzemelere dair özel kurallar.
- Direktif 2000/29/EC (OJ L-169 10/07/2000); ağaç ve diğer bitkilerden yapılan paketlere uygulanacak bitki sağlığı kuralları.

AB içerisinde pazarlanan ambalajlar, çevrenin korunmasına yönelik konulan genel kuralların yanı sıra tüketici sağlığı için herhangi bir riski önlemek amaçlı özel hükümleri yerine getirmelidir (EU Labels: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/product-safety-and-requirements/eu-labels_en).

AB, üye ülkelerde gönüllülük esasına bağlı olarak, 66/2010/EC sayılı Tüzük ile Çevre Etiket (Eco-label) düzenlemesi geliştirmiştir. Çevre Etiket ile ilgili bilgi (https://environment.ec.europa.eu/topics/circular-economy/eu-ecolabel_en) linkinden edinilebilir.

Teknik Engeller

AB üyesi ülkeler, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi kararları uyarınca ticari ve ekonomik yaptırımlar, diğer uluslararası konvansiyonlar çerçevesinde de bazı ticari kısıtlamalar uygulamaktadırlar.

Danimarka'nın, uygulamakta olduğu AB Ortak Ticaret Politikası çerçevesinde, EFTA, Akdeniz Ülkeleri, Güney Afrika, Meksika ve bazı Balkan Ülkeleri ile ticaretinde, AB ile bahse konu ülkeler arasında imzalanan Serbest Ticaret Anlaşmaları hükümleri geçerlidir. Buna ilaveten gelişmekte olan ülkelerle ticaretinde tek taraflı taviz öngören Genelleştirilmiş Preferanslar Sistemi'ni uygulamaktadır.

Öte yandan, Topluluk mevzuatı birçok teknik düzenleme, standart, sağlık ve bitki sağlığına yönelik tedbir içermekte olup, herhangi bir ürünün Topluluğa ithalatındaki uygulamalar hakkında bilgiye <https://ec.europa.eu/trade/import-and-export-rules/import-into-eu/> adresinden ulaşmak mümkündür.

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli

sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikenqel.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları

Danimarka Patent ve Marka Ofisi (<https://www.dkpto.org/>) yetkili kuruluştur.

AB ve Fikri Sınai Mülkiyet Hakları

Avrupa Birliği Fikri Sınai Mülkiyet Hakları Ofisi-EUIPO, AB markaları, tescilli topluluk tasarımları, zanaat ve sanayi ürünlerine yönelik coğrafi işaretler ile fikri mülkiyet alanında Avrupa'da ve uluslararası arenada iş birliğini yönetmekten sorumlu bir AB kuruluşudur. Ayrıca, Fikri Mülkiyet Haklarının İhlallerine İlişkin Avrupa Gözlemevi'ni (European Observatory on Infringements of Intellectual Property Rights) yönetmekle görevlidir. Bu kuruluş, ulusal ve bölgesel faaliyet gösteren Fikri Sınai Mülkiyet Ofisleri, kullanıcı grupları, Avrupa Komisyonu, Avrupa Parlamentosu ve diğer uluslararası kuruluşlarla ortak çalışmaktadır (<https://euipo.europa.eu/>).

Dağıtım Kanalları

Danimarka'daki dağıtım kanalları ürüne göre farklılık arz etmektedir. Sermaye malları ve sanayi hammaddeleri satış acenteleri, yüksek teknoloji ürünler iştirakler, tüketim malları ithalatçı acenteler ve distribütörler, gıda dışı perakende ürünleri zincir mağazalar tarafından dağıtılmaktadır. Günümüz modern iletişim teknikleri aracı kişilere/kurumlara ihtiyacı ortadan kaldırmışsa da Danimarkalı firmalar halen yurt dışından doğrudan almak yerine yerel acente ve distribütörler aracılığıyla iş yapmayı tercih etmektedirler. Doğrudan alım sistemin gelişimine yönelik olarak yavaş bir gelişme göze çarpmaktadır. Bununla beraber, yabancı firmaların ülkede ofis açmalarına yönelik bir eğilimin varlığı da dikkati çekmektedir. Danimarka'ya ihracatımızın yoğun olduğu gıda alanındaki perakende sektörüne bakıldığında, Coop Denmark ve Salling Group olmak üzere iki büyük perakende zinciri dikkati çekmektedir.

Son yıllarda yeni firmaların çeşitli ortaklıklar yoluyla pazara girmesi sonucunda özellikle düşük fiyatlı ürünlere yönelik perakende piyasasında rekabetin artması beklenmektedir. Gıda ürünlerinin bazı kesimlere dağıtımı, bağımsız ya da büyük perakende zincirleri ile entegre olmuş toptancılar tarafından gerçekleştirilmektedir. Genellikle bu toptancılar aynı zamanda ithalatçı konumundadırlar. Birçok büyük perakende zinciri ithalatlarını kendileri gerçekleştirmektedir. Buna ilave olarak orta ölçekli bazı toptancılar daha çok yeni gelişmekte olan etnik ve organik gıda piyasasında faaliyetlerini yoğunlaştırmaktadırlar. Danimarka, 2022 yılı verilerine göre kişi başına yıllık 365 avro ile organik gıda tüketiminde İsviçre'nin ardından ikinci sıradadır. (https://www.fibl.org/fileadmin/documents/shop/1747-organic-world-2024_light.pdf)

Tüketici Tercihleri

Danimarka'da tüketici tercihlerinde demografik durum büyük önem arz etmektedir. Son yıllarda yaşanan nüfusun etkisiyle tüketiciler özellikle sağlıklı ürünlere yönelmektedir. Bunun yanında artan gelir durumu, hane halkı sayısı ve çocuklu aile sayısının az oluşu kişisel harcamaları da arttırmaktadır. Özellikle tek kişilik hane halkı sayısının fazla olması nedeniyle eve yapılan harcamaların oranı yüksektir. Bunun yanında çalışan kadın nüfusunun fazla olması

pratik ve dayanıklı ürünlere olan talebi arttırmıştır. Danimarkalı tüketicilerin teknolojik ürünlere ve teknolojinin kullanıma yatkınlığı fazladır. Alışverişte e-ticaretin kullanımı ise her geçen gün artmaktadır. Ürünlerin organik olması, karbon ayak izinin düşük olması, ambalajlarının geri dönüştürülebilir olması gibi özellikleri tüketici tercihlerini etkilemektedir. Almanya, İsveç, Norveç, Hollanda ve İngiltere gibi Danimarka'ya coğrafi ve kültürel yakınlığı olan ülkelerin malları rakiplerine göre imaj açısından öndedir.

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

İthalatçıyla ilk defa bağlantıya geçmek için ilk adım olarak tercihan numune ve katalogla birlikte bir ihracat teklifi gönderilmelidir. Teklifte en iyi fiyat verilmelidir. İletişim bilgilerinin yanlış verilmesi kötü bir izlenim verebilmekte ve ithalatçının ilgisi kaybolmaktadır. Öte yandan, ithalatçılar ihracatçının internet sayfası olmasına büyük önem vermektedirler. Tüm pazarlama bilgilerinin ve internet sitesinin İngilizce olması gerekmektedir. İhracatçı firmanın, görüşmede fiyat, kalite, teslim süresi gibi tüm ilgili sorulara cevap verebilmesi için hazırlıklı olması gerekmektedir. İhracatçı, iş bağlantısı kurulmadan önce ithalatçı ile çok sayıda görüşme yapmak zorunda kalabilir. Bu nedenle, ilk görüşmede çok şey beklenmemelidir. Ürün, ithalatçının doğrudan iş alanına giriyorsa, ithalatçı numune ve somut teklifler olmaması halinde görüşme için isteksiz davranmaktadır. Danimarkalı iş adamları genel olarak sonuç odaklıdır ve kendi konularına hakimdirler. Sevkiyat ile ilgili güvenilirlik ve taahhüdü yerine getirmek büyük önem taşımaktadır. Danimarkalı ithalatçılar, kısa dönemlerle çalışmaktadırlar ve siparişin anlaşmaya varılan sürede, miktarda teslim edilmesini beklemektedirler.

İhracatçının sevkiyatı zamanında ve güvenilir bir şekilde teslim etmesi fiyat kadar önemli bir rekabet avantajı sağlamaktadır. Yeni iş ilişkilerinin geleceği, bu nedenle yerine getirebileceği gerçekçi bir teslim süresini tayin etmeye bağlı olacaktır. İşbirliğinin kurulmasından önce, ihracatçının gerçekçi bir teslim süresi belirlemesi zorunlu gözükmektedir. Sözleşmede belirtilen hususlara aykırı şekilde gecikme ve kalitesiz/sorunlu ürüne yönelik tolerans çok sınırlıdır ve siparişin iptal edilmesine neden olabilmektedir. Ürünlerin Danimarka'ya nakliyesi önemli bir gider kalemidir. Güvenli ve zamanında sevkiyat ve maliyeti önemli olduğundan en iyi ulaştırma aracını seçmek önem arz etmektedir. Son dönemde, Danimarka'da "politik tüketiciler" olarak adlandırılan gittikçe büyüyen tüketici grubu, ithalatçı ve üreticilerden gelişmekte olan ülkelere ithal edilen ürünlerin üretiminde çocuk işçi ve çevrenin korunması gibi konularda garanti istemektedirler. Bu nedenle, Danimarkalı ithalatçılar, gelişmekte olan ülkelerdeki tedarikçilerden söz konusu konularda garanti verilmesi konusunda bir sözleşme imzalanmasını talep edebilmektedirler.

Son olarak, ihracatçı firmanın Danimarka'da yerleşik bir biriminin ya da temsilcisinin olması Danimarka'da yerleşik ithalatçının güven duyması ve sahada muhatap bulması bağlamında önem arz etmektedir. Bu noktada Bakanlığımız tarafından ihracatçı firmalarımıza sağlanan devlet yardımlarından istifade edilmesi önemlidir: <https://ticaret.gov.tr/destekler/ihracat-destekleri>

Kamu İhaleleri

Danimarka'da kamu ve belediyelerin ihalelerine ilgili kuruluşun veb sayfası üzerinden ulaşılması mümkündür: <https://www.udbud.dk>. Avrupa Birliği ihaleleri de ülke ve sektör bazında şu bağlantı üzerinden takip edilebilmektedir: <https://ted.europa.eu/en/browse-by-business-sector>

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

Danimarka, bol yağışlı ılıman bir iklime ve verimli topraklara sahiptir. Bunlar tarım için ideal koşullardır. Danimarka'nın toplam alanının %61'i tarımsal faaliyetler için kullanılmaktadır. Çiftlikler oldukça büyük olup ortalama büyüklükleri 77 hektardır. 2023 yılı itibariyle GSYİH içinde tarımın payı yüzde 1,2 olarak ölçülmüştür.

Çiftliklerde tarımsal ürünlerin üretiminin yanı sıra büyük bir bölümünde hayvancılık da yapılmaktadır. Bu çiftliklerde özellikle et, kürk ve süt ürünleri gibi Danimarka ihracatında önemli pay sahibi olan hayvansal ürünler de üretilmektedir. Bitkisel üretimin çoğu tahıllardan oluşmakta olup, bunların %75'i hayvan yemi olarak kullanılmaktadır. En çok üretilen hayvanlar domuz, sığır ve tavuktur. Danimarka'da gıda üretimi oldukça şeffaf bir süreçtir ve tüm ürün ve bileşenler her aşamada takip edilebilir durumdadır. Bu durum, gıda güvenliği açısından büyük öneme sahiptir. Hayvan refahı çok önem verilen hususlardan birisidir. Bu sayede sağlıklı ve kaliteli hayvansal ürün temin edilmesi mümkün olmaktadır. Danimarka'nın nüfusu 6 milyondur fakat ülkenin tarımsal üretimi 15 milyon insanı besleyecek düzeydedir. Bu üretim fazlası ülkeye ihracat geliri sağlamakta olup, Almanya, İsveç, Birleşik Krallık ve Çin ana pazarlar olarak; domuz eti, balık ve süt ürünleri de ana ürünler olarak öne çıkmaktadır. (<https://ticaret.gov.tr/data/5b8a43355c7495406a22759f/agriculture%202023.pdf>)

Carlsberg Laboratuvarı'nın 19. yüzyılda başlattığı endüstriyel biyoteknoloji sektöründe Danimarka, küresel bir öncüdür. Özellikle dünyada ihraç edilen gıda içeriklerinin %14 oranında Danimarka üretimi olması bu konuya verilen önemi göstermektedir. Bu içerikler probiyotik, tatlandırıcı, protein ve emülgatörleri kapsamaktadır. Gıda teknolojisi alanında Danimarka'da üretilen işlem ekipmanı, makineleri ve robotların %80'i ihraç edilmektedir. FOSS, GEA Process Engineering, Haas Group, Tetra Pak Scanima ve Alfa Laval gibi firmalar mükemmelleştirme merkezlerini Danimarka'da kurmayı tercih etmişlerdir.

Sanayi

Danimarka'da sanayi ve inşaat (ikincil üretim) ülke GSYH'sinin %17,1'ini oluşturmaktadır. Danimarkalı büyük üreticiler, gıda işleme, ilaç, metal ürünler ve makine alanlarında faaliyet göstermektedir. Vestas ve Siemens Gamesa gibi Danimarka'da yerleşik şirketler dünyadaki yel değirmenlerinin önemli bir bölümünü üretmektedir. İlaç alanında Novo Nordisk ve Coloplast ülke ekonomisine katkı veren büyük şirketlerdir. Danimarka'da mobilya ve elektronik ekipman (işitme cihazları ve ses iletim cihazları başta olmak üzere) üreticileri de önemli istihdam sağlamaktadır.

Öte yandan, oyuncak alanında Lego, alkollü içecekler alanında Carlsberg, takı alanında Pandora, süt ürünleri alanında Arla sektörlerinde münferiden öne çıkan büyük Danimarkalı şirketlere birkaç örnektir. Danimarka'da ana sanayide büyüyen bu şirketler, üretim ve lojistik maliyetlerini düşürmek amacıyla üretimlerinin tamamını ya da bir kısmını Danimarka dışına (Orta Avrupa, Uzak Asya ve Latin Amerika ülkeleri başta olmak üzere) taşımıştır.

Madencilik

Danimarka'nın doğal kaynakları sınırlıdır. Ülkede küçük bir madencilik ve taş ocaklığı endüstrisi bulunmaktadır. Yerel kaya killeri, tuğla ve kiremit yapmak için değerlendirilmektedir. Moler (deniz silisli toprağı) inşaat endüstrisinde yalıtım malzemelerinde kullanılmak üzere çıkarılır ve kireç kaynakları da çimento üretimi için işlenmektedir.

1970'li yıllarda Kuzey Denizi'nin petrol ve doğal gaz sahalarının keşfi Danimarka'nın enerji konusunda kendi kendine yeterli olmasını sağlamıştır. Ülke bu dönemde ayrıca, elektrik ihtiyacını karşılamak için kömürle çalışan elektrik santrallerini kullanmaya başlamıştır. Ayrıca, elektrik üretiminden kaynaklanan ve israf edilen ısı, evlere ve fabrikalara borularla iletilen suyu ısıtmak için kullanılmaya başlanmış ve merkezi ısıtma (district heating) sektörü ülkede gelişmeye başlamıştır¹⁹

2000'li yıllarla beraber Danimarka, ithal ettiğinden daha fazla elektrik, petrol ve gaz ihraç etmeye başlamıştır. Son dönemde, Danimarka daha çevre dostu enerji kaynaklarına yönelmiştir. Kömür yakan elektrik santrallerinin inşası yasaklanmış ve bu süreçte bazı santraller biyoyakıt kullanmaya başlamıştır.

Enerji

Danimarka'nın 2050 yılına kadar tüm enerji ihtiyacını yenilenebilir enerjiyle karşılar hale gelmesi hedeflenmektedir. 2022 yılı itibariyle ise Danimarka enerjisinin yüzde 76'sını yenilenebilir kaynaklardan sağlamıştır.²⁰ Bu oran 2021'de yüzde 52,8'e ulaşmıştır. Ayrıca, karbon salınımının 2030 yılında 1990 yılına göre yüzde 70 daha düşük olması planlanmaktadır.²¹

Bu çizgide, son 25 yıl içerisinde Danimarka ekonomisi %70 büyümüş olmasına rağmen enerji tüketimi ciddi oranda değişmemiştir. Temiz teknoloji, son yıllarda Danimarka ihracatının en hızlı büyüyen sektörü olmuştur ve önümüzdeki dönemde de bu sektöre dayanan ihracatı artırmak devletin beklentileri arasındadır. Danimarka, birleşik ısı ve güç üretimi gelişiminde liderdir ve bu konuda atıkları biokütleyle çevirme teknolojisinde dünyanın en gelişmiş ülkelerinden birisi konumundadır.

Hizmetler

Danimarka'da hizmetler sektörü ülke GSYH'sinin %76,3'ünü oluşturmakta ve toplam istihdamın büyük bölümünü sağlamaktadır. Hizmetler sektöründe bilişim, taşımacılık, turizm ve teknik müşavirlik ve mühendislik hizmetleri öne çıkmaktadır.

Danimarka'nın geleneksel olarak geliştiğı alanlardan birisi taşımacılık sektörüdür. 2023 yılı itibariyle 81 milyar Amerikan dolarının üzerindeki cirosuyla dünyanın en büyük taşımacılık

¹⁹ <https://ens.dk/en/our-responsibilities/global-cooperation/experiences-district-heating>

²⁰ https://energy-charts.info/charts/renewable_share_map/chart.htm?l=en&c=DE&share=renewable_share_of_generation&interval=year&year=2022

²¹ <https://ens.dk/en/our-services/projections-and-models/denmarks-energy-and-climate-outlook>

şirketlerinden birisi olan Maersk Danimarka merkezlidir. Aynı alanda DSV ve yalnızca deniz taşımacılığı alanında DFDS gibi diğer büyük şirketler de Danimarka ekonomisine ciddi katkılar sağlamaktadır.

Danimarka'da bilişim sektörü ciddi bir mesafe kat etmiştir. Danimarka vatandaşlarının %95'i interneti aktif olarak kullanmakta ve çeşitli çevrimiçi hizmetlerin kullanımına aktif olarak katılmaktadır, bu da dijital becerilerin gelişmesini sağlamaktadır. Ayrıca, vatandaşlar ve kamu otoriteleri arasındaki iletişim de dijital olarak gerçekleşmektedir. (<https://en.digst.dk/numbers-and-statistics/>)

Danimarka, robot ve drone teknolojisi alanında Avrupa piyasasına en kolay giriş noktası konumunda bulunmaktadır. Küresel geliştiriciler, Danimarka'yı Avrupa'nın yaklaşık 500 milyonluk tüketicisine açılma noktası olarak kullanmaktadır. Ses teknolojisi ise Danimarka'nın Bang & Olufsen, Brüel Kjaer, Oticon, Widex ve AM3D gibi markalar ile sunmuş olduğu önemli sektörlerdendir. Bunlara ek olarak, birçok uluslararası kuruluş, bu alanda Danimarka'nın kullandığı devlet-özel sektör ortaklığı modelini örnek almaktadır. Kablosuz ve mobil teknolojilerde Google, Microsoft, Intel, Motorola, Huawei gibi şirketler araştırma ve geliştirme konusunda Danimarka'da yatırım yapmışlardır. C++, C#, TurboPascal ve Visual Prolog gibi yazılım dilleri Danimarkalı programcılar tarafından geliştirilmiştir. Veri merkezleri konusunda Danimarka, önemli bir yere sahiptir. Örneğin, Apple firması Danimarka Viborg'da 166.000 metre karelik bir veri merkezi kurmuştur.

(<https://ticaret.gov.tr/data/5b8a43355c7495406a22759f/Danimarka%20Bilis%CC%A7im%20Notu%20Birle%C5%9Fik.pdf>)

Danimarka'nın hiyerarşik olmayan ve yeni teknoloji ve çözümlere erken adapte olmuş toplumu, tasarım konusunda elverişli bir test piyasası oluşturmaktadır. Kullanıcı odaklı tasarımlar "Danish Design" kavramını oluşturmakla birlikte son ürünün olabildiğince sade ve kullanışlı olmasına odaklanmaktadır. Bununla birlikte bilişim sektörünün gelişmiş olması tasarımlardaki yeniliklerin de önünü açmaktadır. Tasarımın Danimarka'da en çok öne çıktığı alanlardan birisi de mimarlıktır. 2022 yılı itibariyle yaklaşık 11 bin kişi bu sektörde istihdam edilmiş ve 1,5 milyar avroluk ciro yaratılmış ve 194 milyon avroluk mimari proje ihracatı gerçekleştirilmiştir. (<https://www.creativedenmark.com/industries/architecture>)

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Danimarkalıların mesai süreleri, diğer ülkelere göre daha kısadır. Standart çalışma süresi haftada 37 saattir. 3 haftası yaz aylarında olmak üzere yılda 5 hafta zorunlu tatil bulunmaktadır. Sömestir tatilleri Haziran ayının ikinci yarısı ile Ağustos ayının ilk yarısı arasında olmaktadır ve işler bu dönemde yavaşlamakta ve bazı firmalar kapalı olmaktadır. Sömestir ve yaz tatilinde (Haziran-Ağustos başlangıcı) ve Paskalya zamanında iş ziyaretleri yapılmaması tavsiye edilmektedir.

Danimarkalı işadamları başlangıçta biraz resmi görünmekle birlikte, bir süre sonra daha samimi iletişim kurulabilmektedir. Bununla birlikte, görüşmeler sonuç odaklı yürütülmektedir. Karşılaşma ve ayrılışlarda tokalaşma kullanılmaktadır. İş kabulleri daha çok öğleyin yapılmakta, nadiren akşam tercih edilmektedir. İş yaşamında, kurallar ilişkilerin önünde gelmektedir. Kişisel ve profesyonel ilişkiler arasında belirgin bir fark bulunmaktadır. Danimarkalılar, ticari ortaklarını kişisel olarak tanıma konusunda pek istekli olmamaktadırlar. Ancak bu ticaret yapmak istemedikleri anlamına gelmemektedir. Danimarkalılar iş görüşmelerinde dakikliğe önem vermektedirler. Dakik olmak saygılı bir davranış ve verimli bir iş ortağı olarak algılanmaktadır.

Randevuya geç kalmak karşı tarafın zamanına saygı gösterilmediği anlamına gelmektedir. Bu konudaki kültürel farklılıklara pek hoşgörü gösterilmemektedir. Randevulara, toplantılara zamanında gelmek ürünlerinde zamanında teslim edileceği imajını vermektedir. Danimarkalılar görüşmelerde ne beklediklerini ve ne tür bir katkıları olacakları konusunda çok açık ve net davranmaktadır. İhracatçı firmaların karşılayamayacakları veya yerine getiremeyecekleri taahhütte bulunmamaları gerekmektedir. Danimarkalılar varılan mutabakatın yazıya dökülmesini tercih etmektedirler. Sözleşme imzalandıktan sonra yükümlülükleri mutlaka yerine getirmek gerekmektedir. İş görüşmelerinde hediye vermek pek yaygın değildir. Hediye verilecekse, maddi değeri düşük hediyelerin verilmesi önerilmektedir.

VİRK, esnaf ve sanatkârların resmi ticaret sicil kayıtlarını tutmakla sorumludur. Anılan Kurumun internet sitesi üzerinden, Danimarkalı firmaların resmi ticaret sicillerine ve firmalara ilişkin ayrıntılı bilgilere aşağıdaki bağlantı üzerinden firma ismi veya sicil numarası girilerek ulaşılması mümkündür: <https://datacvr.virk.dk/data/?language=en-gb>

Firma sicillerinin incelenmesinde "Status: Normal" ibaresi olması halinde, firmanın halen faaliyette olduğu anlaşılabilir. Bununla birlikte, firma güvenilirliği konusunda uluslararası kurallar çerçevesinde, her firmamızın bağlantılarını yaparken kendilerini garanti altına alacak şekilde hareket etmesi gerekmekte olup, bağlantılarında güvenilir yollar izlemesi firmalarımızın kendi sorumluluğunda bulunmaktadır.

Son zamanlarda, kaynağı belirsiz kişilerin/firmaların, kendilerini Danimarkalı firma temsilcisi gibi tanıtarak, sahte e-posta, telefon, web sitesi bilgileri vererek, gerçek olmayan bağlantılar yoluyla dolandırıcılık faaliyetlerinde buldukları gözlemlenmektedir. Bu itibarla, yapılacak herhangi bir bağlantı öncesinde temkinli ve tedbirli olunması, temas edilen kişilerin Danimarkalı firmada çalışan bir yetkili olduğu konusunda emin olunması

büyük önem arz etmektedir. Dikkatli olunması gereken bir diğer husus, bankacılık aracılığıyla ödemelerde ortaya çıkmaktadır. Danimarkalı ve Türk firmalarımızın özellikle e-posta aracılığı ile, vardıkları anlaşmaların ödeme aşamasına geldiği sırada, hacklenen e-postalar nedeniyle, son anda ödeme yapılması gereken banka ve hesap numaralarında değişiklik yapılması halinde firmalarımızın çok dikkatli davranması gerekmektedir. Bu tür son dakika banka bilgi değişikliklerinin sahte hesaplardan geldiği ve dolandırıcılık niyetli olması ihtimali çok yüksek olduğundan, anlaşmaya varılan firma ile e-posta harici yollardan temasa geçilerek teyit alınması gerekmektedir.

Para Kullanımı

Para birimi olarak, Danimarka kronu kullanılmaktadır. 1 Danimarka kronu, 100 'öre'den oluşmaktadır. Madeni paralar 50 öre, 1, 2, 5, 10 ve 20 kron olarak basılmaktadır. Banknotlar ise hâlihazırda 50, 100, 200, 500 ve 1.000 kron olarak mevcuttur. **Ancak, Mayıs 2025 itibariyle 1.000 kronluk banknotun tedavülden kaldırılacağı açıklanmıştır.**

Visa, Mastercard ve American Express, Diners Club gibi belli başlı kredi kartları rahatlıkla ve oldukça yaygın olarak kullanılmaktadır. Bununla birlikte, bilhassa küçük dükkanlar kart kabul etmeyebilmektedir. Ayrıca, Danimarka'ya özgü bir debit/kredi kartı sistemi olan "Dankort"lar dışındaki kartlara çoğu işyeri işlem başına % 3 ile 5 oranında komisyon uygulamaktadır. Çek kullanımıyla yapılan ödemelerde, kullanım bedeli olarak 4,- DKK ilave ücret tahsil edilmektedir. Yabancıların çekleri çoğunlukla kabul edilmemekle birlikte, bunların büyük bankalar tarafından nakde çevrilmesi imkânı vardır.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi uygulaması

Türk vatandaşları için umuma mahsus pasaport hamilleri vizeye tabidir. Diplomatik, hizmet ve hususi pasaport hamilleri ise, altı ay içinde üç ayı aşmamak kaydıyla, ülkeye yapacakları seyahatlerinde vizeden muaftır. AB ve Schengen Anlaşması taraf ülkeleri vatandaşlarının ülkeye girişinde vize istenmemektedir.

Resmî Tatiller ve Mesai Saatleri

2024 yılı için 1 Ocak (Yeni Yıl), 28-29 Mart ve 1 Nisan (Paskalya), 9 Mayıs (dini tatil), 20 Mayıs (dini tatil), 5 Haziran (Ulusal Gün), 24-25-26 Aralık (Noel) Danimarka'da resmî tatil günleridir.

Danimarka'da, ülkemizde olduğu gibi, pazartesi-cuma günlerini kapsayan hafta içindeki beş gün iş günlerini, cumartesi ve pazar günleri ise resmi tatil günlerini oluşturmaktadır. Danimarka'daki özel işyerleri ve mağazalar genellikle, hafta içi günlerde 09.00-18.00 saatleri arası açık olup, cumartesi günleri anılan işyerlerinin kapanış saatleri 16.00 ila 17.00 olarak değişmektedir. pazar günleri ise, "Kiosk" olarak adlandırılan küçük marketler dışındaki çoğu mağaza ve işyerleri kapalı kalmaktadır. Ülkede, kamu kurumlarının tamamında ve özel sektörün çok büyük bir bölümünde, hafta içi çalışma saatleri 09.00-17.00 olarak belirlenmiş iken, cuma günleri resmî daireler dâhil olmak üzere, söz konusu kurum, kuruluş ve işyerlerinin büyük bölümü 09.00-15.00 saatleri arasında çalışmaktadır.

Ulaşım

Danimarka'da ulaşım imkânları oldukça gelişmiş ve çok çeşitlidir. İyi yapılmış yolları, hızlı trenleri, çok sayıda köprüsü ve adalar arası işleyen feribotları bulunmaktadır. Falster ve Seeland adalarını birbirine bağlayan köprü olan "Great Belt" köprüsü Avrupa'nın en uzun köprülerinden biridir. Danimarka'da bisiklet ile ulaşım çok yaygındır ve ana yolların yanı sıra, özel bisiklet yolları bulunmaktadır. İki tanesi uluslararası olmak üzere 9 havaalanına sahip olan Danimarka'da hava trafiğinin en yoğun olduğu alanlar, başta Kopenhag olmak üzere, Aarhus, Aalborg ve Billund havaalanlarıdır. Kopenhag Havaalanından yaklaşık 200 uluslararası rotaya doğrudan uçuşlar mevcuttur. Almanya'nın kuzeyinde yer alan Jylland yarımadasındaki Billund Havalimanı da tüm dünyaya hava kargo taşımacılığı yapmaya uygundur. Kopenhag Havaalanı 2022 yılında toplam 22 milyon yolcuya hizmet verirken; Billund Havalimanının 3,7 milyon yolcuya hizmet vermiştir. 2022 yılında ülkenin tüm havalimanlarının hizmet verdiği yolcu sayısı da 28 milyon olmuştur.

Türk Hava Yolları, Kopenhag'la İstanbul arasında hem kış hem de yaz döneminde karşılıklı olarak haftada 7 sefer (her gün) düzenlemektedir. Yaz aylarında ise Kopenhag ile Ankara arasında haftada üç sefer doğrudan uçuş yapılabilmektedir.

En önemli limanları ise Kopenhag, Aarhus, Esbjerg'dir. Gelişmiş bir raylı ulaşım sistemine sahip olan Danimarka'daki Kopenhag metrosu da dünyanın en iyi metroları arasındadır. Danimarka'da toplam 150 civarında liman faaliyet gösterirken, bunlardan 25 adedi birçok uluslararası limana günlük bağlantılar sunmaktadır. (<https://investindk.com/set-up-a-business/supply-chain-and-logistics>)

Ülke, Almanya ve İsveç'yi birbirine bağlayan, Avrupa'nın önemli otoyol ağlarından biri olan E20 ve E45 karayollarına ev sahipliği yapmaktadır. Ülkenin iki ana karasını birbirine bağlayan Büyük Kemer Köprüsü (1998) ve Kopenhag'ı İsveç'in Malmö şehrine bağlayan Oresund Köprüsü (2000) faaliyete geçtikten sonra Danimarka kara ulaşımı büyük mesafe kat etmiştir. Almanya ve Danimarka'yı birbirine en kısa yoldan bağlayacak olan Fehmarn Belt Tünelinin inşaatı ise sürmektedir, 2028 yılında tamamlanması öngörülen bu proje Orta ve Kuzey Avrupa arasındaki ulaşımı önemli ölçüde kolaylaştıracaktır.

Yerel Saat

GMT 'ye göre Danimarka bir saat öndedir. Türkiye saatine göre de bir saat geridedir. Ülkede yaz saati uygulaması 2024 yılı için 20 Haziran'da başlayıp, 22 Eylül'de sona erecektir.

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri

Danimarka’da, yabancıların şirket kurmaları ile ilgili son derece basit ve hızlı işleyen bir mevzuat bulunmaktadır. Bu ülkede yabancıların ortaklık dışında, “kamu limitet şirketi- A/S” ve “özel limitet şirketi ApS” olmak üzere iki şekilde şirket kurma hakları bulunmaktadır. Bunun dışında, genel (basit) ve limitet ortaklık şeklinde de şirket kurma imkânı bulunmaktadır. Bunlar içerisinde, ApS’ler Danimarka’da yabancıların kurdukları şirketler arasında çok büyük bir çoğunluğu teşkil etmektedir. Söz konusu şirketler, gerek doğrudan herhangi bir firma ile organik bağı olmadan, gerek ofis, şube şeklinde kurulan şirketleri kapsamaktadır. (<https://investindk.com/our-services/how-to-set-up-a-business-in-denmark>)

Şirket kuruluşu hakkında faydalı dokümanlara Bakanlığımızın Danimarka sayfasından ulaşmak mümkündür: <https://ticaret.gov.tr/yurtdisi-teskilati/avrupa/danimarka/raporlar/musavirlik-raporlari>

Şirket Kurma Prosedürü

Şirket Kaydı

Danimarka’daki her şirketin bir CVR (Central Company Register) numarası ile Danish Business Authority’nin (DBA) çevrimiçi kayıt sistemine (<https://indberet.virk.dk/>) kayıtlı olması gerekmektedir. Bu kayıt işleminden 670 DKK ücret alınmaktadır.

Bir şirketin, işe başlamadan en az 8 gün önce resmi olarak kaydedilmiş olması gerekmektedir. <https://businessindenmark.virk.dk/guidance/VAT/register-and-pay-vat/>

Şirket kayıtları için, DBA şirkete ait bir “NemID” (bir bireyin internetteki özel ve genel hizmetlere ulaşabilmesi için gereken dijital imzası) (<https://www.mitid.dk/en-gb/>) ile kayıt yaptırılmasını talep etmektedir. Bir NemID alabilmek için de oturma ve çalışma iznine sahip olunması beklenmektedir.

Bu sebeple, bu işlem sürecinde bir avukat veya danışman firma ile çalışılması Danimarka makamlarınca önerilmektedir.

Şirketin kayıt süreci birkaç saat içinde tamamlanabilmektedir. Şirket kaydı için gerekli olan belgeler aşağıdadır:

- 40.000 DKK tutarında işletme sermayesinin Danimarka’daki hesabınıza transferi. Bu tutar, gelecekte herhangi bir zamanda ana firmaya borç olarak transfer edilebilir.
- Şirketin, icra kurulu ve yönetim kurulu üyelerinin isimlerinin pasaport fotokopilerinin tedarik edilmesi. (Şirketin icra ve yönetim kurulu üyeleri Danimarka dışında da ikamet edebilir.)
- Şirketin yapısı ve kuruluş belgeleri
- Ana şirketin yapısının aidiyetinin açık bir tanımı ve belirgin hissesi olan sahiplerinin pasaport fotokopileri.

Vergi Kurumu'na Kayıt

Şirketin kaydı sırasında, Danish Business Authority gerekli bilgileri vergi tahsilinden sorumlu olan SKAT'a (Danimarka Gümrük ve Vergi Yönetimi) (<https://skat.dk/skat.aspx?oid=2244390>) gönderir.

SKAT; şirketlere vergi, KDV, harç meselelerinde tavsiyelerde bulunmaktadır.

Şirket faaliyete başlamadan en az 8 gün önce DBA'ya kayıt edilmiş olmalıdır.

Şirketin aşağıda belirtilen hususlar için ayrı ayrı kaydedilmesi gereklidir:

- KDV kaydı: Danimarka'da ürün veya hizmet sağlayan şirketler için (sadece 50,000 DKK'dan daha yüksek gelir elde eden şirketler).
- Sigorta kaydı: KDV'den muaf bir şekilde satış yapan şirketler için.
- Gümrük Harçları: Gümrük vergisine tabi toptan malların üretimini, pazarlamasını veya alımını yurtdışında yapan şirketler için.
- İthalat - ihracat – Avrupa Birliği dışındaki ülkelerde iş yapan şirketler için.
- A-vergisi (gelir kaynağında kesinti) – Şirket çalışanı var ise.

İşe Alım Sözleşmeleri

Şirket içi istihdam edilecek çalışanlar için Danimarka yasalarına uygun bir şekilde, var olan sözleşmelerin yeni sözleşmeler ile değiştirilmesi gereklidir.

Kurumsal Yapının Oluşturulması (İsteğe Bağlı)

Danimarka'da şirket, şube veya temsilcilik kurulmasına ilişkin bilgi almak için Danimarka Yatırım Ofisinin web sayfasının incelenmesi faydalı olabilecektir: <https://investindk.com/our-services/how-to-set-up-a-business-in-denmark>

Maaş Bordroları ve Banka Hesaplarının Oluşturulması

Genellikle, Danimarka'da bir şirket kuran yabancı şirketlere vergi beyannameleri dosyalanması, ön muhasebenin ayarlanması, KDV raporlaması, bordrolar vs. şirket tarafından halledileceği için Danimarkalı bir muhasebeci veya denetmen ile iletişime geçmeleri önerilmektedir.

Kurumsal bir banka hesabı açılabilmesi için gerekli olan "kurumsal banka hesabı açma başvurusu" formu herhangi bir Danimarkalı bankada mevcuttur. Form, ana şirketin merkezinin yer aldığı ülkedeki bir bankadan bir referans veya öneri ile Danimarkalı bankaya geri götürülmelidir.

Banka hesabı açılmasına yönelik rehber Bakanlığımız ülke sayfasında mevcuttur: [https://ticaret.gov.tr/data/5b8a43355c7495406a22759f/Guide%20-%20Opening%20a%20business%20bank-account%20\(FinansDanmark\).pdf](https://ticaret.gov.tr/data/5b8a43355c7495406a22759f/Guide%20-%20Opening%20a%20business%20bank-account%20(FinansDanmark).pdf)

Ofis Yeri

Firma kuruluş aşamasında, geçici adres olarak, bir avukatlık firması ile anlaşılması halinde, avukatlık firması adresi geçici adres olarak kullanılabilir.

Danimarka'da ofis kiralanması konusunda, Invest in Denmark, şirket kıstaslarına uygun bir yer bulmanıza yardımcı olmakta ve emlakçıların bir listesini sağlamaktadır. Danimarka'da aylık kiralanabilen ve işletme büyüdükçe bilim parkı gibi ek olarak İşletme Paketi çözümlerine sahip birçok esnek ofis yerleşimi seçeneği bulunmaktadır.

Faaliyete Geçiş Sonrası

Bir muhasebe şirketi Danimarka'da kurulan şirketin yıllık mali hesaplarını tutabilir. Şirket iki yıl çalışıp aşağıdaki limitlerin 2 tanesini aşmadığı sürece, bir denetlemeye tabi tutulmamaktadır:

1. Bilanço tablosu 4 milyon DKK
2. Net ciro 8 milyon DKK
3. Ortalama tam zamanlı çalışanların mali yıl içerisinde 12 kişiden az olması

Bir mali yıl, prensip olarak belirtilen herhangi bir zamanda başlayabilir, ancak en pratik yol ana şirketin mali yılını takip etmektir. En yaygın başlama tarihleri 1 Ocak veya 1 Temmuz'dur. Şirket muhasebecisinin, şirket büyüklüğüne ve talebine göre aylık, üç aylık veya altı aylık olarak vergi dairesine KDV bildirimini yapması gerekmektedir.

Danimarkalı şirket ayrı bir yasal tüzel kişiliktir, bundan dolayı da Danimarka'nın kurumsal vergilendirmesine tabidir. Kurumsal vergi oranı %22'dir.

Kişisel gelir vergisi ise milli vergi, şehir vergisi ve isteğe bağlı kilise vergisinin bir birleşimidir. En düşük vergi oranı yaklaşık %36 ile %52 arasında değişmektedir (kilise vergisi ve iş gücü pazarı katkısı hariç). Belirli ödenek ve kesintilere izin verilmektedir.

- Yabancı ülkede yaşayanlar için vergi kuralı: Belirli şartların sağlanması durumunda, daha düşük bir vergi oranından yararlanma olasılığı mevcuttur. Yabancı araştırmacı ve kalifiye çalışanlar için aylık maaşı en az 66.600 DKK olanlar): 7 yıla kadar %27 oranına tabidir.

Şirketin Kapatılması veya Küçültülmesi

Şirketin küçülmeye gitmesi, çalışanları işten çıkarmak için geçerli bir sebeptir, fakat mavi yaka (sendika kuralları uygulanır) ve beyaz yaka (kontrattaki kurallar uygulanır) işçilere farklı kurallar uygulanmaktadır. Ancak Danimarkalı sendikalar genellikle iş birliğine yatkındır.

Danimarkalı bir şirketi kapatmak, bir sonlandırma beyanı ile birlikte (eğer ödenecek bir borç yok ise) bir tasfiye süreci gerektirir. Her iki süreç de bir avukatın yardımını gerektirmektedir.

Sigorta

Bütün işverenlerin zorunlu endüstriyel yaralanma sigortası yapmaları gereklidir. Bu işlem bir gün içinde tamamlanabilmekle ve hiçbir ücret gerektirmemektedir. Söz konusu sigorta, maaşlara işverenin bir katkısı olarak eklenmekte olup, oransal olarak dünyadaki en düşük rakamlar arasındadır (Örneğin; İsveç: maaşın %31,42; Danimarka: yaklaşık olarak 10,000-12,000 DKK arasında sabit).

Danimarka işçi piyasasında çalışma şartları da dâhil olarak, işe alımın detaylı bir açıklaması linklerde mevcuttur:

<https://www.workindenmark.dk/working-in-denmark/>
<https://investindk.com/our-services/danish-labour-market>

Bankacılık Mevzuatı

Danimarka’da öne çıkan bankaları Danske Bank, Nykredit, Jyske Bank, Nordea Bank, Sydbank olarak sıralamak mümkündür.

Danimarka’da banka hesabı açmak isteyen şirketlerin, “şirket hesabı açma talep formu”nu ilgili Bankadan temin edip doldurduktan sonra, kendi ülkesindeki bankasından alacağı referans mektubuyla birlikte iade etmesi gerekmektedir. (<https://ticaret.gov.tr/data/5b8a43355c7495406a22759f/2022%20opening%20a%20business.pdf>)

Vizeler (Oturma ve çalışma izinleri)

Çalışanın milliyetine bağlı olarak farklı kurallar uygulanabilir:

- Avrupa Birliği vatandaşı olmayan çalışanların, Danimarka’ya gelmeden önce hem oturma hem de çalışma iznine sahip olmaları gerekir.
- Avrupa Birliği vatandaşları Danimarka’da 3 aya kadar izinsiz çalışabilir.
- İskandinav ülkelerinin vatandaşları ise Danimarka’da izinsiz çalışabilir.

Oturma ve çalışma izni başvuruları (her kişi için bir başvuru) işveren ve çalışan tarafından veya direkt olarak Danimarkalı bir avukat tarafından doldurulabilmektedir. Oturma ve çalışma izinlerini Ödeme Limit Şeması’na (Pay Limit Scheme) uygun olarak alabilmek için, çalışanın aylık en az 35.600 DKK maaş alması gerekmektedir. Ayrıca, çalışanın, çalışma şartlarının ve maaşının belirtildiği yazılı bir iş sözleşmesi veya iş teklifine sahip olması gerekmektedir. Bu çalışma şartları ve ücretler Danimarka standartlarıyla uyumlu olmalıdır.

Ödeme Limiti Şeması ile ilgili daha fazla bilgi için: <https://www.nyidanmark.dk/en-GB/Applying/Work/Pay%20limit%20scheme> bağlantısından ulaşılmaktadır.

Oturma ve çalışma izni başvuruları Ödeme Limiti Şeması’na tâbî olan “AR1” formu üzerinden doldurulmalıdır. AR1 başvuru formu, biri işverenin doldurduğu bir diğeri de çalışanın doldurduğu iki kısımdan oluşur. <https://nyidanmark.dk/en-GB>

Kaynak: T.C.Kopenhag Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği, Nisan 2024